

BIJLAGE 2: Bruto-nettotrajecten

Aan de heer Groot is toegezegd om informatie te verstrekken over verschillen tussen het bruto-nettotraject van ondernemers en werknemers.¹

Aannames

Een vergelijking van de belasting- en premiedruk tussen ondernemers en werknemers is lastig, omdat ondernemers en werknemers niet zonder meer vergelijkbaar zijn, gelet op onder meer de verschillende functies van hun inkomen, het verschil in risicoprofiel en in (collectieve) verzekeringspositie. Om tot een zo zuiver mogelijke vergelijking te komen, zullen dus aannames gemaakt moeten worden. Hieronder wordt eerst uitgelegd welke aannames zijn gehanteerd. Vervolgens wordt de cijfermatige uitwerking gegeven van bruto-nettotrajecten bij een aantal inkomensniveaus. Ter illustratie worden deze tevens in grafiekvorm weergegeven.

Loonkosten

Bij de vergelijking zijn de (loon)kosten van de werkgever als vertrekpunt genomen. De loonkosten zijn hoger dan het brutoloon dat de werknemer ontvangt. Een werkgever betaalt voor een werknemer naast een brutoloon immers ook socialewerkgeverslasten, waaronder pensioenpremies en premies werknemersverzekeringen. Deze werkgeverslasten maken deel uit van de loonruimte en worden opgeteld bij het brutoloon om tot een vergelijkbaar winstniveau te komen.

Voorzieningen ...

Bij de vergelijking van het netto-inkomen van de werknemer met de ondernemer of dga, moet worden meegewogen dat de socialezekerheidspositie – met uitzondering van de zorgbijdrage - en opbouw van de oudedagsvoorziening van de ondernemer een vrije keuze is. Dit leidt er toe dat ondernemers in het algemeen minder opzij leggen voor pensioen, werkloosheid en arbeidsongeschiktheid dan werknemers. Ze houden daardoor netto meer over van hun bruto-inkomen dan een werknemer. Een dergelijke vergelijking van bruto-nettotrajecten gaat echter mank: de werknemer heeft weliswaar een lager netto-inkomen, maar kan meer aanspraak maken op voorzieningen die betaald zijn vanuit de sociale lasten.

... voor oude dag en arbeidsongeschiktheid ...

Om die reden is in de vergelijking van het bruto-nettotraject van een ondernemer voorondersteld dat deze evenveel premie betaalt in verband met pensioen (oudedagslijfrente²) en arbeidsongeschiktheid als een werknemer.

... en werkloosheid.

Een ondernemer kan zich niet verzekeren voor werkloosheid aangezien het hier bij uitstek om een ondernemersrisico gaat. Desalniettemin zijn hiervoor aannames gedaan zodat de bruto-nettotrajecten beter vergelijkbaar zijn. In de vergelijking is rekening gehouden met een fictieve premie die is gelijkgesteld aan de nettopremie in verband met werkloosheid die voor de werknemer wordt betaald. De ondernemer reserveert, zo wordt aangenomen, deze fictieve premie uit zijn netto-inkomen. Hierbij moet wel bedacht worden dat in feite de zelfstandigenaftrek mede dient voor deze reservering. Voorts geldt dat dit bedrag niet daadwerkelijk in mindering komt op het netto-inkomen van de ondernemer; het bedrag blijft ter vrije beschikking van de ondernemer staan. Omdat de premie in verband met ziektekosten (IAB Zvw) verplicht is, hoeft hier geen vooronderstelling te worden gehanteerd.

Door aldus rekening te houden met de premies voor sociale verzekeringen is het verschil in reserveringsfunctie tussen het looninkomen en het winstinkomen zo goed mogelijk geëlimineerd. De bruto-nettotrajecten van een werknemer en een ondernemer zijn hiermee echter nog niet helemaal vergelijkbaar. Ook bij een gelijke inleg van premies zullen de aanspraken in de particuliere sfeer (ondernemer) namelijk niet gelijk zijn aan de aanspraken in de collectieve sfeer (werknemer). Kort gezegd, is het onmogelijk om een geheel sluitende vergelijking te krijgen, omdat geen sprake is van gelijke gevallen.

¹ Handelingen II 2011/12, nr. 24, item 9, p. 104-105, en Kamerstukken II 2011/12, 32 740, nr. 12, p. 39.

² Van de mogelijkheid tot het vormen van een fiscale oudedagsreserve door de IB-ondernemer wordt in de voorbeelden geabstraheerd.

Toeslagen

Voor de toeslagen is alleen gekeken naar de zorgtoeslag. Er is dus geen rekening gehouden met huurtoeslag, kindgebonden budget en kinderopvangtoeslag. Het recht op deze toeslagen is afhankelijk van de situatie binnen het huishouden van de ondernemer. Als ook recht bestaat op deze toeslagen worden de verschillen tussen de bruto-nettotrajecten groter.

Investerings

In onderstaande vergelijking is geen rekening gehouden met het feit dat een ondernemer (en dga) een deel van de winst moet aanwenden voor investeringen (bijvoorbeeld vanwege het vervangen of uitbreiden van de aanwezige bedrijfsmiddelen).

De investeringen zijn wel via afschrijvingen aftrekbaar, maar dat levert geen 100% bijdrage van de fiscus op. Dus het netto gedeelte van de investering moet de ondernemer uit zijn netto inkomen betalen. Als hiermee in de inkomensvergelijking met de werknemer rekening gehouden zou worden, dan zou een ondernemer (dga) die investeringen doet een lager netto inkomen overhouden. De inkomensverschillen tussen werknemers en ondernemer (dga) nemen dan af. De bruto-nettotrajecten worden weergegeven voor een (gewone) werknemer, een directeur-groootaandeelhouder (dga) en voor een ondernemer in het huidige stelsel, na invoering van de winstbox. Voor de winstbox is uitgegaan van een tarief van 22,3% tot winsten van € 59.427 en van 42% voor winsten daarboven.

Voorbeeld 1 Brutoloon € 19.875 (minimumloon)

Voorbeeld 1 geeft de bruto-nettotrajecten weer uitgaande van een minimumloonniveau van € 19.875 in 2015. De totale loonkosten zijn dan € 24.369. Dit is tevens de vergelijkbare winst. Voor de dga bestaat in dit geval het volledige inkomen uit gebruikelijk loon. Een dga wordt geacht loon te ontvangen, waarover de door hem verschuldigde loonbelasting en premies volksverzekeringen worden berekend. Dat loon is – kort gezegd – gelijk aan het loon dat gebruikelijk is voor het niveau en de duur van de arbeid. Er wordt aangenomen dat de dga geen dividend krijgt uitgekeerd (box 2) en er blijft geen winst achter in de bv. In de meest rechtse kolom onderaan is de mutatie in netto-inkomen die de winstbox veroorzaakt ten opzichte van het huidige stelsel uitgesplitst naar oorzaak. Te zien is dat het grootste effect van de winstbox in dit geval wordt veroorzaakt doordat de belasting en de zorgbijdrage toenemen. Daarnaast is er een effect op het netto-inkomen vanwege een lagere zorgtoeslag.

Tabel 1 Minimumloon

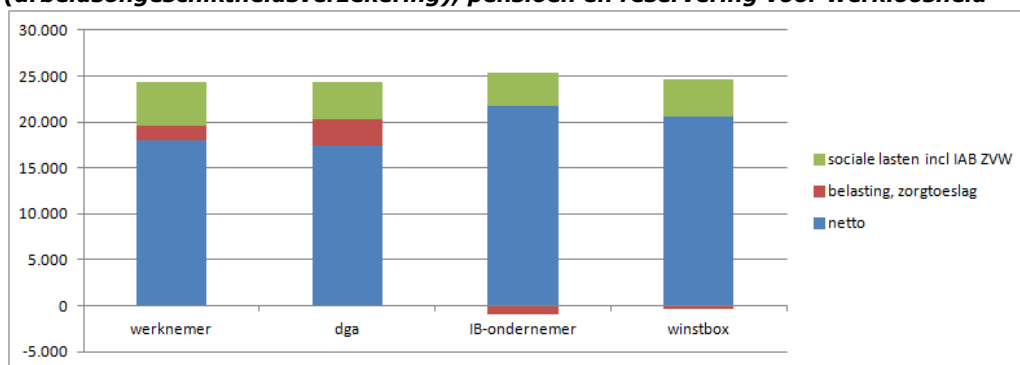
	werkn. (loon)	dga	ondern. (winst)	winstbox	% van netto inkomen
Arbeidskosten	24.369	24.369			
Winst		0	24.369	24.369	
Totaal	24.369	24.369	24.369	24.369	
Werkgeverslasten	4.494				
pensioen / VUT	916				
Zvw	1.560				
werkloosheid	1.026				
arbeidsongeschiktheid	991				
Bruto-inkomen voor aftrek werknemerslasten	19.875	24.369	24.369	24.369	
Sociale lasten werknemer / ondernemer	252	2.159	2.159	2.159	
pensioen / VUT	252	1.168	1.168	1.168	
arbeidsongeschiktheid	0	991	991	991	
Zelfstandigenaftrek			7.280		
MKB-winstvrijstelling			2.392		
Belastbaar inkomen box 1 / winstbox	19.623	22.210	12.537	22.210	

Heffing box 1 / winstbox	7.163	8.212	4.576	4.953	
Heffingskorting (-/-)	-2.241	-2.212	-2.241	-2.212	
Arbeidskorting (-/-)	-2.215	-2.215	-2.215	-2.215	
Belasting	2.707	3.784	120	525	
IAB Zvw		1.299	733	1.277	
Zorgtoeslag	1.080	858	1.080	858	
Vpb-heffing		0			
Ab-heffing (box 2)		0			
Netto beschikbaar inkomen	17.997	17.984	22.436	21.265	
Reservering i.v.m. werkloosheid (-/-)		-627	-627	-627	
Gecorrigeerd netto-inkomen	17.997	17.357	21.809	20.638	
Mutatie a.g.v. winstbox				-1.171	-5,2%
effect zorgtoeslag				-222	-1,0%
effect tariefstructuur, IAB				-949	-4,2%

Te zien is dat de ondernemer in het voorbeeld met een winstbox juist minder zorgtoeslag krijgt (€ 858) dan de werknemer in het voorbeeld (€ 1.080). Dit verschil in toeslag wordt veroorzaakt doordat in de gekozen methode van de bruto-nettovergelijking het brutoloon van de werknemer wordt verhoogd met de sociale werkgeverslasten, waaronder de IAB Zvw en de werkloosheidspremie, om tot een vergelijkbaar winstniveau te komen. Voor een ondernemer is de IAB Zvw een netto bijdrage. Ook een reservering voor werkloosheid geschiedt uit het netto-inkomen. Door de bijtelling van deze werkgeverslasten bij de vergelijkbare winst heeft een ondernemer in een winstbox een hoger verzamelinkomen dan een vergelijkbare werknemer. In het voorbeeld leidt dat tot een lagere zorgtoeslag. Ook in de bruto-nettovergelijking volgens het huidige systeem (kolom 4 in de tabel) wordt het verzamelinkomen van de ondernemer verhoogd door de genoemde bijtelling, echter nu wordt het verzamelinkomen van ondernemers per saldo toch lager omdat de ondernemersfaciliteiten een stuk hoger zijn dan het verschil in verzamelinkomen dat ontstaat ten gevolge van de bijtelling van de IAB Zvw en de werkloosheidspremie. Het voorgaande geldt ook voor de overige voorbeelden.

In grafiek 1 zijn de bruto-nettotrajecten uit voorbeeld 1 weergegeven in grafiekvorm. De negatieve druk bij de ondernemer en de winstbox wordt veroorzaakt doordat de zorgtoeslag hoger is dan de belasting.

Grafiek 1 Loon € 19.875, sociale lasten ondernemer zijn inclusief particuliere premie AOV (arbeidsongeschiktheidsverzekering), pensioen en reservering voor werkloosheid

Voorbeeld 2 Brutoloon € 30.000 (modaal)

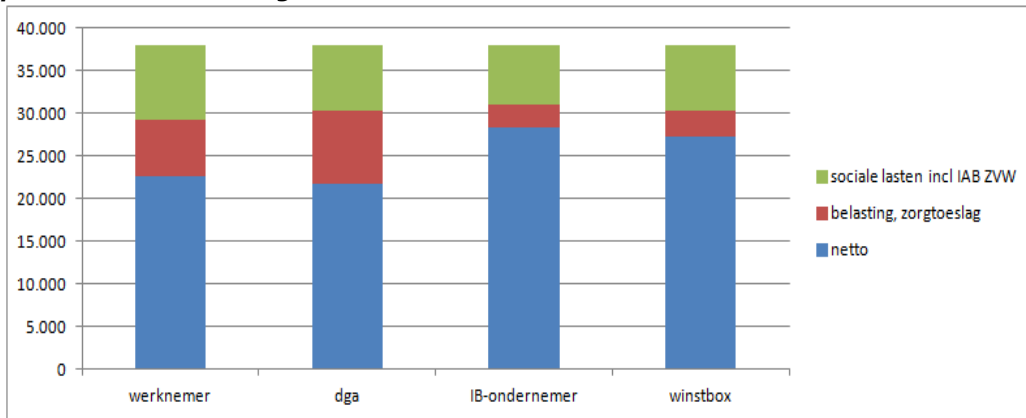
Voorbeeld 2 geeft de bruto-nettotrajecten weer uitgaande van een looninkomen van € 30.000. De totale loonkosten zijn dan € 38.049 in 2015. Dit is tevens de vergelijkbare winst. Voor de dga bestaat ook in dit geval het volledige inkomen uit gebruikelijk loon. Er wordt dus geen dividend uitgekeerd (box 2) en er blijft geen winst achter in de bv. In de meest rechtse kolom onderaan is te zien dat het grootste effect van de winstbox op het netto inkomen in dit geval wordt veroorzaakt door een lagere zorgtoeslag.

Tabel 2 Brutolooninkomen € 30.000

	werkn. (loon)	dga	ondern. (winst)	winstbox	% van netto inkomen
Arbeidskosten	38.049	38.049			
Winst		0	38.049	38.049	
Totaal	38.049	38.049	38.049	38.049	
Werkgeverslasten	8.049				
pensioen / VUT	2.715				
Zvw	2.326				
werkloosheid	1.530				
arbeidsongeschiktheid	1.477				
Bruto-inkomen voor aftrek werknemerslasten	30.000	38.049	38.049	38.049	
Sociale lasten werknemer / ondernemer	744	4.937	4.937	4.937	
pensioen / VUT	744	3.459	3.459	3.459	
arbeidsongeschiktheid	0	1.477	1.477	1.477	
Zelfstandigenaftrek			7.280		
MKB-winstvrijstelling			4.308		
Belastbaar inkomen box 1 / winstbox	29.256	33.112	21.525	33.112	
Heffing box 1 / winstbox	11.171	12.791	7.924	7.384	
Heffingskorting (-/-)	-2.107	-2.049	-2.223	-2.049	
Arbeidskorting (-/-)	-2.215	-2.215	-2.215	-2.215	
Belasting	6.850	8.527	3.486	3.120	
IAB Zvw		1.937	1.259	1.904	
Zorgtoeslag	187	0	923	0	
Vpb-heffing		0			
Ab-heffing (box 2)		0			
Netto beschikbaar inkomen	22.594	22.648	29.290	28.088	
Reservering i.v.m. werkloosheid (-/-)		-865	-865	-865	
Gecorrigeerd netto-inkomen	22.594	21.784	28.425	27.224	
Mutatie a.g.v. winstbox				-1.202	-4,1%
effect zorgtoeslag				-923	-3,2%
effect tariefstructuur, IAB				-279	-1,0%

In grafiek 2 zijn de bruto-nettotrajecten uit voorbeeld 2 weergegeven in grafiekvorm.

Grafiek 2 Loon € 30.000, sociale lasten ondernemer zijn inclusief particuliere premie AOV en pensioen en reservering voor werkloosheid

Voorbeeld 3 Brutoloon € 50.000 met € 10.000 hypotheekrenteaftrek

Voorbeeld 3 geeft de bruto-nettotrajecten weer uitgaande van een bruto-looninkomen van € 50.000 in 2015. De totale loonkosten – tevens vergelijkbare winst - zijn dan € 65.072. In dit voorbeeld is rekening gehouden met een bedrag van € 10.000 aan negatieve belastbare inkomsten uit eigen woning, ofwel – kort gezegd - hypotheekrenteaftrek. In de rechterkolom is te zien dat de ondernemer in de winstbox minder voordeel heeft van de hypotheekrenteaftrek. De hypotheekrenteaftrek wordt in de winstbox immers vergolden tegen het lagere marginale winstboxtarief.

Voor de dga is een gebruikelijk loon van € 52.968 in aanmerking genomen. Dit betekent dat een deel van de winst wordt belast met vennootschapsbelasting. Over de als dividend uitgedeelde winst is vervolgens box 2-heffing van 25% verschuldigd. Echter, de dga kan deze belastingheffing in box 2 uitstellen door de winst in de bv te laten zitten. Met de mogelijkheid van dit belastinguitstel is rekening gehouden door een effectief box 2-tarief te hanteren van 20% (het feitelijke percentage kan nog veel lager liggen als de betreffende dga langdurig in de bv opopt en zodoende maximaal profiteert van het belastinguitstel).

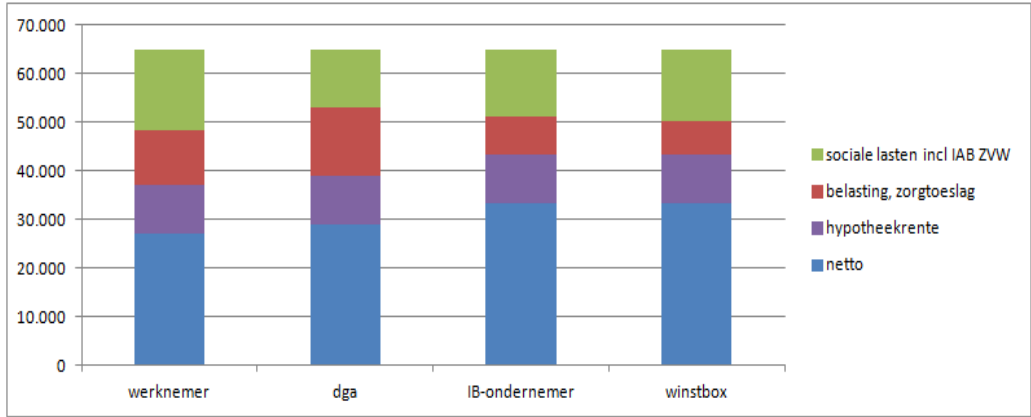
Tabel 3 Brutolooninkomen € 50.000, hypotheekrenteaftrek € 10.000

	werkn. (loon)	dga	ondern. (winst)	winstbox	% van netto inkomen
Arbeidskosten	65.072	52.968			
Winst		12.104	65.072	65.072	
Totaal	65.072	65.072	65.072	65.072	
Werkgeverslasten	15.072				
pensioen / VUT	6.269				
Zvw	3.839				
werkloosheid	2.525				
arbeidsongeschiktheid	2.438				
Bruto-inkomen voor aftrek werknemerslasten	50.000	52.968	65.072	65.072	
Sociale lasten werknemer / ondernemer	1.716	7.966	10.424	10.424	
pensioen / VUT	1.716	5.958	7.985	7.985	
arbeidsongeschiktheid	0	2.008	2.438	2.438	
Zelfstandigenaftrek			7.280		
MKB-winstvrijstelling			8.091		
Hypotheekrenteaftrek	10.000	10.000	10.000	10.000	
Belastbaar inkomen box 1 / winstbox	38.284	35.002	29.277	44.648	
Heffing box 1 / winstbox	14.963	13.584	11.180	9.957	
Heffingskorting (-/-)	-1.971	-2.020	-2.106	-1.876	
Arbeidskorting (-/-)	-1.896	-1.778	-1.293	-1.293	
Bijtelling i.v.m. maatregel hypo-aftrek	0	0	0	0	
Belasting	11.095	9.786	7.780	6.787	
IAB Zvw		2.633	2.298	3.052	
Zorgtoeslag	0	0	185	0	
Vpb-heffing		2.421			
Ab-heffing (box 2)		1.937			
Netto beschikbaar inkomen	27.189	30.330	34.755	34.809	
Reservering i.v.m. werkloosheid (-/-)		-1.326	-1.326	-1.326	
Gecorrigeerd netto inkomen	27.189	29.004	33.429	33.483	

Mutatie a.g.v. winstbox	54	0,2%
effect zorgtoeslag	-185	-0,5%
effect hypotheekrenteaf trek	-1.970	-5,7%
effect tariefstructuur, IAB	2.209	6,4%

In grafiek 3 zijn de bruto-netto trajecten uit voorbeeld 3 weergegeven in grafiekvorm.

Grafiek 3 Loon € 50.000, sociale lasten ondernemer zijn inclusief particuliere premie AOV en pensioen en reservering voor werkloosheid

Voorbeeld 4 Brutoloon € 100.000 met € 10.000 hypotheekrenteaftrek

Voorbeeld 4 geeft de bruto-nettotrajecten weer uitgaande van een brutolooninkomen van € 100.000 in 2015. De totale loonkosten – tevens vergelijkbare winst - zijn dan € 124.830. Ook is in dit voorbeeld rekening gehouden met een bedrag van € 10.000 aan negatieve belastbare inkomsten uit eigen woning, ofwel – kort gezegd – hypotheekrenteaftrek, waarbij in 2015 wordt uitgegaan van een effectieve aftrek van 51% en in de winstbox het tabeltarief het aftrektarief is. In de rechterkolom is te zien dat de ondernemer in de winstbox minder voordeel heeft van de hypotheekrenteaftrek, maar bij dit hoge inkomen resteert per saldo een voordeel van de winstbox ten gevolge van het lagere tarief in de winstbox.

Voor de dga is een gebruikelijk loon van € 74.125 in aanmerking genomen. Een deel van de winst wordt dus belast met vennootschapsbelasting. Over de als dividend uitgedeelde winst is vervolgens box 2-heffing van 25% verschuldigd. In verband met de mogelijkheid tot uitstel van box 2-heffing is gerekend met een effectief box 2-tarief van 20% (het feitelijke percentage kan nog veel lager liggen als de betreffende dga langdurig in de bv oppot en zodoende maximaal profiteert van het belastinguitstel).

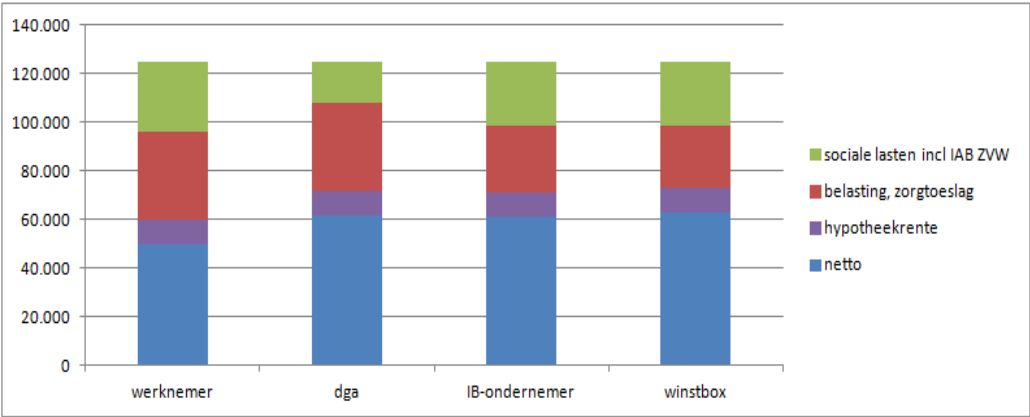
Tabel 4 Brutolooninkomen € 100.000, hypotheekrenteaftrek € 10.000

	werkn. (loon)	dga	ondern. (winst)	winstbox	% van netto inkomen
Arbeidskosten	124.830	74.125			
Winst		50.705	124.830	124.830	
Totaal	124.830	124.830	124.830	124.830	
Werkgeverslasten	24.830				
pensioen / VUT	15.154				
Zvw	4.219				
werkloosheid	2.776				
arbeidsongeschiktheid	2.680				
Bruto-inkomen voor aftrek werknemerslasten	100.000	74.125	124.830	124.830	
Sociale lasten werknemer / ondernemer	4.146	12.237	21.981	21.981	
pensioen / VUT	4.146	9.557	19.300	19.300	
arbeidsongeschiktheid	0	2.680	2.680	2.680	
Zelfstandigenaftrek			7.280		
MKB-winstvrijstelling			16.457		
Hypotheekrenteaftrek	10.000	10.000	10.000	10.000	
Belastbaar inkomen box 1 / winstbox	85.854	51.888	69.113	92.850	
Heffing box 1 / winstbox	37.585	20.676	28.879	27.290	
Heffingskorting (-/-)	-1.654	-1.767	-1.654	-1.654	
Arbeidskorting (-/-)	-275	-931	-275	-275	
Bijtelling i.v.m. maatregel hypo-aftrek	100	25	100	0	
Belasting	35.756	18.002	27.050	25.361	
IAB Zvw		3.105	3.105	3.052	
Zorgtoeslag	0	0	0	0	
Vpb-heffing		10.141			
Ab-heffing (box 2)		8.113			
Netto beschikbaar inkomen	50.098	63.232	62.694	64.437	
Reservering i.v.m. werkloosheid (-/-)		-1.332	-1.332	-1.332	
Gecorrigeerd netto inkomen	50.098	61.899	61.362	63.105	

Mutatie a.g.v. winstbox	1.743	2,8%
effect zorgtoeslag	0	0,0%
effect hypotheekrenteaf trek	-900	-1,4%
effect tariefstructuur, IAB	2.643	4,2%

In grafiek 4 zijn de bruto-nettotrajecten uit voorbeeld 4 weergegeven in grafiekvorm.

Grafiek 4 Loon € 100.000, sociale lasten ondernemer zijn inclusief particuliere premie AOV, pensioen en reservering voor werkloosheid

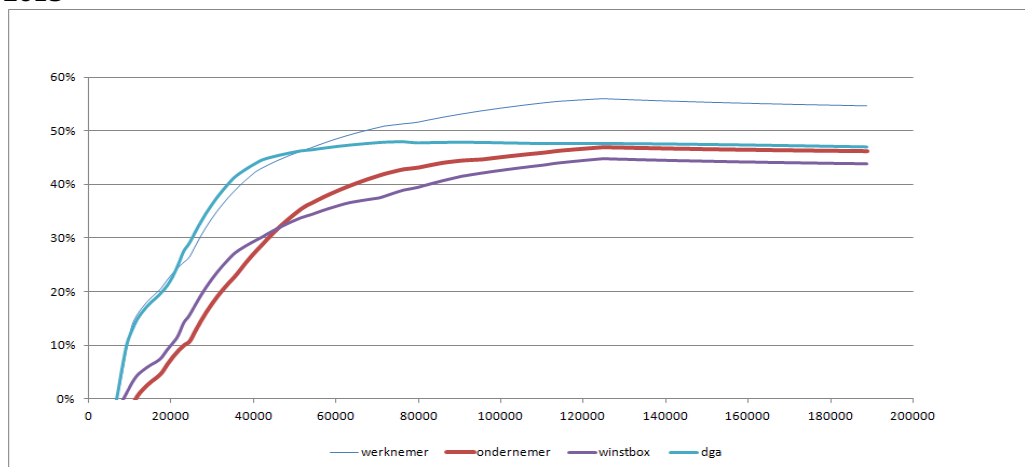

Vergelijking totale lastendruk

Indien de grafiek met de gemiddelde belastingdruk uit bijlage 1: 'Contouren van een winstbox' (figuur 3) wordt uitgebreid met de sociale lasten volgens de aannames zoals hierboven gehanteerd en met de zorgtoeslag, resulteert onderstaande grafiek. Deze grafiek geeft dus de gemiddelde integrale lastendruk weer, ervan uitgaande dat ondernemers zich voor dezelfde bedragen als werknemers verzekeren voor pensioen en arbeidsongeschiktheid en tevens reserveren voor werkloosheid. Daarom schuift de lijn voor ondernemers op de horizontale as op naar links. Bedacht moet worden dat het hier in de praktijk voor de ondernemer om vrijwillige premies (pensioen, arbeidsongeschiktheid) of zelfs fictieve premies (werkloosheid) gaat.

De grootste verschillen in integrale lastendruk tussen ondernemers en werknemers doen zich in de huidige situatie voor in het inkomenstraject van circa € 8.000 tot circa € 35.000. Het verschil in integrale lastendruk tussen ondernemers en werknemers is tussen € 8.000 en € 35.000 minstens 13%-punt. Een winstbox zou het verschil daar kleiner maken.

Grafiek 5 Gemiddelde druk werknemer, ondernemer, dga³ (inclusief sociale lasten en zorgtoeslag), 2015

In de grafiek is rekening gehouden met de zelfstandigenaftrek en de MKB-winstvrijstelling. Ook is rekening gehouden met sociale lasten, namelijk met de IAB Zvw, de pensioenpremie, de arbeidsongeschiktheidspremie en de werkloosheidspremie. Voor de ondernemer en de dga gelden dezelfde pensioen-, arbeidsongeschiktheids- en (netto)werkloosheidspremies als voor de werknemer (zie uitleg bovenaan bijlage 2). Voorts is rekening gehouden met het effect van de zorgtoeslag. Het totaal van belastingen en sociale lasten, verminderd met de zorgtoeslag, is uitgedrukt als percentage van de totale arbeidskosten c.q. winst. De bedragen op de horizontale as betreffen dan ook de arbeidskosten voor de werknemer. Voor de ondernemer betreft dit de winst en voor de dga betreft dit de som van gebruikelijk loon en winst. Een negatieve gemiddelde druk (als gevolg van de zorgtoeslag) bij lage inkomens is in de grafiek niet meegenomen.

³ In deze figuur wordt voor de dga gerekend met het reguliere box 2-tarief van 25%. In 2014 bedraagt dat tarief voor de eerste € 250.000 echter 22%. Daarnaast kan het effectieve box 2-tarief veel lager liggen omdat een dga de mogelijkheid heeft om de heffing in box 2 uit te stellen. Naarmate dat uitstel langer is, zal het effectieve tarief lager zijn. De gemiddelde belastingdruk van de dga zal daardoor in de praktijk, bij hogere inkomens, lager kunnen liggen dan weergegeven in de figuur.